



202

2052-2063

MÁSODIK SZAKASZ:

A TÍZPARANCSOLAT

"MESTER, MIT TEGYEK...?"

2052 "Mester, mi jót tegyek, hogy örök életem legyen?" A kérdést föltevő ifjúnak Jézus mindenekelőtt azt válaszolja, hogy föl kell ismerni Istent, Őt, aki "egyedül jó", mint a legfőbb Jót, mint minden jó forrását. Azután mondja neki Jézus: "Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat", és felsorolja az embertársaink szeretetével kapcsolatos előírásokat: "ne ölj, ne törj házasságot, ne lopj, hamisan ne tanúskodjál, apádat és anyádat tiszteld". Végül pozitív módon összefoglalja mindezt: "szeresd felebarátodat, mint önmagadat" (Mt 19,16--19).

2053 Az első választ egy második követi: "Ha tökéletes akarsz lenni, akkor menj, add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Azután jöjj és kövess engem!" (Mt 19,21). A második válasz nem érvényteleníti az elsőt. Jézus Krisztus követése magában foglalja a parancsok teljesítését. A Törvény nem szűnt meg, hanem az ember arra kap meghívást, hogy Mesterének személyében találja meg azt, aki a Törvény tökéletes beteljesedése. A három szinoptikus evangéliumban Jézusnak a gazdag ifjúhoz intézett hívása -- hogy tanítványként és a parancsok megtartásával kövesse Őt -- kapcsolódik a szegénységre és tisztaságra szóló buzdításhoz. Az evangéliumi tanácsok elválaszthatatlanok a parancsolatoktól.

2054 Jézus átvette a Tízparancsolatot, de kinyilatkoztatta a Szentlélek erejét is, mely a Törvény betűjében hat. Olyan igazságról prédikált, mely fölülmúlja az írástudókét és a farizeusokét és a pogányokét is. A parancsolatok összes követelményét megvilágította: "Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: Ne ölj! (...) Én pedig azt mondom nektek: Már azt is állítsák a törvénytörő elé, aki haragot tart testvérével." (Mt 5,21--22)

2055 Amikor megkérdezik tőle: "Melyik a főparancs a törvényben?" (Mt 22,36), Jézus így válaszol: "Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs. A második hasonló hozzá: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat. Ezen a két parancson alapszik az egész törvény és a próféták" (Mt 22,37--40). A Tízparancsolatot a szeretet e kettős és egyetlen parancsának fényében kell értelmeznünk, mely a Törvény teljessége:

"Hiszen a parancs: ne törj házasságot, ne ölj, ne lopj, a másét ne kívánd, s ami egyéb parancs még van, mind ebben az ígében foglalják össze: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak. A Törvény tökéletes teljessége tehát a szeretet." (Róm 13,9--10)

A TÍZPARANCSOLAT A SZENTÍRÁSBAN

2056 A "Tízparancsolat" szó szerint azt jelenti: "tíz szó" (Kiv 34,28; MTörv 4,13;10,4). Isten népének a szent hegyen nyilatkoztatta ki ezt a "tíz szót". "Ujjával" írta ezeket, másként mint a többi, Mózes által leírt parancsolatokat. E szavak egész különlegesen Isten szavai. A Kivonulás könyvében és a Második Törvénykönyvben hagyományozták ránk. Az ó Szövetség megkötésétől kezdve a Szent Könyvek hivatkoznak a "tíz szóra", de az új Szövetségben, Jézus Krisztusban nyert kinyilatkoztatást teljes értelmük.

2057 A Tízparancsolatot mindenekelőtt a kivonulással összefüggésben kell értelmezni, mely Isten nagy szabadító tette az Ószövetség középpontjában. A "tíz szó" akár tiltó, akár pozitív parancsként (mint a "Tiszteld atyádat és anyádat") a bűn rabszolgaságából kiszabadult élet föltételeit mutatja meg. A Tízparancsolat az élet útja:

"Ha szereted az Urat, a te Istenedet, az Ő útjain jársz, megtartod törvényeit, parancsolatait és ítéleteit, élni fogsz és megsokasít téged." (MTörv 30,16)

A Tízparancsolat szabadító erejét tükrözi például a szombati pihenés parancsa, ami a idegenekre és a rabszolgákra is vonatkozik:

"Emlékezzél arra, hogy Egyiptom földjén magad is rabszolga voltál, de az Úr, a te Istened erős kézzel és kinyújtott karral kivezetett onnan." (MTörv 5,15)

2058 A "tíz szó" tömören összefoglalja és kihirdeti Isten törvényét: "E szavakat intézte hozzátok az Úr a hegyen, a sötét felhő borította ég felé fölcsapó lángok közül, zengő hangon, amikor egybegyűltetek, semmi többet: azután fölírta két kőtáblára, és átadta nekem" (MTörv 5,22). Ezért nevezik e kőtáblákat a "bizonyágnak" (Kiv 25,16). Ugyanis Isten és az Ő népe közötti szövetség föltételeit tartalmazzák. A "bizonyás tábláit" (Kiv 31,18; 32,15; 34,29) a "frigyládába" kellett elhelyezni (Kiv 25,16; 40,1--2).

2059 A "tíz szót" Isten teofánia közben mondja ki ("szemtől szemben beszélt hozzátok a hegyen a tűz közepéből": MTörv 5,4). Hozzá tartoznak a kinyilatkoztatáshoz, melyet Isten önmagáról és a maga dicsőségéről ad. A törvények ajándéka magának Istennek és az Ő szent akaratának ajándéka. Isten, amikor megismerteti akaratát, önmagát nyilatkoztatja ki népének.

2060 A parancsolatok és a Törvény ajándéka részét képezi a Szövetségnek, melyet Isten népével kötött. A Kivonulás könyve szerint a "tíz szó" kinyilatkoztatása a Szövetség följánlása és megkötése között történik -- miután a nép kötelezte magát annak "megtételére", amit az Úr mondott, és az "engedelmességre". A Tízparancsolat csak a Szövetségre való hivatkozás után adatik át ("Az Úr, a mi Istenünk Hóreb hegyén szövetséget kötött velünk": MTörv 5,2).

2061 A parancsolatok a maguk teljes jelentését a Szövetség keretében kapják meg. A Szentírás szerint az ember erkölcsi cselekvése a Szövetségben és a Szövetség által nyeri el sajátos értelmét. A "tíz szó" közül az első Isten népe iránti szeretetének kezdeményezésére emlékeztet:

"És mivel a szabadság paradicsomából a bűn büntetéséül e világ szolgaságába jutottunk, ezért a Tízparancsolat első mondata, azaz Isten parancsainak első szava a szabadságról szól, mondván: »Én vagyok az Úr, a te Istened, aki kivezettelek téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából« (Kiv 20,2; MTörv 5,6)"

2062 A szorosan vett parancsolatok a második helyen következnek; azt mondják el, hogy a Szövetség által létrejött Istenhez tartozás föltételei mit foglalnak magukban. Az erkölcsi létezés válasz az Úr szeretettel teljes kezdeményezésére. Elismerés, meghajlás Isten előtt és a hálaadás kultusza. Együtműködés azzal a tervvel, melyet Isten a történelem folyamán valósít meg.

2063 Az Isten és az ember közti szövetségről és párbeszédről tanúskodik az is, hogy az összes parancsolat egyes szám első személyben hangzik el ("Én vagyok az Úr...") és egy másik személynek szól ("te..."). Isten minden parancsolatában egyesszámú névmás jelöli a címzettet. Isten megismerteti akaratát az egész néppel, s ugyanakkor minden egyes emberrel is:

"Az Isten iránti szeretetet is parancsolta, és a felebarát iránti igazságosságot is sürgette, hogy se igazságtalan, se Istenhez méltatlan ne legyen az ember, akit így készített föl a Tízparancsolat által a vele való barátságra és a felebaráttal való összhangra (...). És ezért (a Tízparancsolat szavai) nálunk (keresztényeknél) hasonlóképpen érvényben vannak, tágabb és mélyebb értelmet nyernek, és nem oldódnak föl az Ó test szerinti eljövetele által.